

Polsko – Moskiewska walka o dominację nad Europą Wschodnią.

Kiedy rywalizacja z Moskwą jeszcze nikomu nie przychodzi na myśl, historia szykuje pole pod rozgrywkę, która doprowadzi do wydarzeń, które pociągną za sobą wiekowe konsekwencje.

Polsko – Moskiewska walka o dominację nad Europą Wschodnią.

Kiedy państwo Moskiewskie jest uzależnione od Złotej Ordy, a rywalizacja na linii Rzeczpospolita – Moskwa jeszcze nikomu nie przychodzi na myśl, bądź nie wydaje się realna. We Wschodniej Europie historia szykuje pole pod rozgrywkę, która w nadchodzących stuleciach doprowadzi do wydarzeń, które pociągną za sobą wiekowe konsekwencje.

Konsekwencje, które ostatecznie doprowadzą do zdominowania Europy Wschodniej, najpierw przez I Rzeczpospolitą, a następnie Państwo Moskiewskie, które ostatecznie ewoluuje w Rosję.

Rywalizacja o Europę Wschodnią, początkowo rozgrywa się pomiędzy Wielkim Księstwem Litewskim i Moskwą. Państwo Moskiewskie w początkach tej rywalizacji nie przekracza swojej wielkością państwa Polskiego w XX wieku. Główną siłą polityczną w regionie, oprócz Ks. Litewskiego jest ówczesne ogromne państwo na Północno-wschodnich krańcach Bałtyku – Republika Nowogrodzka. Państwo kupieckie, które pozostanie w stosunku lennym do Litwy, aż do swojego upadku w 1478 roku. Do upadku, którego niestety haniebnie przyczyniamy się my – Polacy, ale o tym napiszę później.

Rywalizacja o prawosławie

Pod wpływem elit Polskich w ciągu 150 lat, aż 30 z 50 rodów litewskich przyjmuje katolicyzm. Prawosławie na Litwie jednak stanowi w dalszym ciągu znaczną siłę polityczną. Magnaci Litewscy chcąc uniezależnić się od obcych wpływów ze wschodu Europy, dążą do uzyskania niezależności dla swoich prawosławnych. Ma to doprowadzić do wzmocnienia pozycji Litwy w jej dążeniach politycznych. Chcąc pokierować wydarzeniami w korzystną dla siebie stronę, o niezależność muszą zabiegać u metropolity moskiewskiego. Aż, w końcu w 1361 roku Litwa ostatecznie uzyskuje swoją metropolię prawosławną, która od teraz znajduje się w Kijowie.

Rok później tron moskiewski obejmuje Iwan III...

Na reakcję Moskwy nie trzeba długo czekać, ponieważ w pierwszych fazach rozgrywki, rywalizacja nabiera charakter religijny. Manipulowanie religią w tamtych czasach, było zdecydowanie łatwiejsze w rękach Moskiewskich ze względu na niezależność patriarchatu Moskiewskiego od Rzymu.

Kierując się na wschód i nawiązując alians polityczny z córką niedawno obalonego cesarza Bizantyjskiego, Rosja wygrywa wpływy w starożytnych miastach, które stanowią kolebkę Chrześcijaństwa. W Jerozolimie, Antiochii i Aleksandrii przejmuje kierownictwo duchowe nad tamtejszymi Chrześcijanami prawosławnymi. Po upadku Konstantynopola powstaje w Moskwie piąty patriarchat, a – jak chcą postrzegać go elity Rosyjskie – trzeci Rzym.

Pierwszy sukces na linii rywalizacji religijnej, odnosi Iwan III, który żeni się z księżniczką Zoe. Córką cesarza Bizantyjskiego, wcześniej wspomnianą spadkobierczynią tradycji i prawa dusz imperium Greków, dla którego był to okres upadku. W 1453 roku Turcy ostatecznie zdobywają Konstantynopol, a w 1472 roku Moskwa urasta do rangi spadkobierców Bizancjum.

Bezpośrednio dla Europy łacińskiej nie wiele to oznacza, ponieważ zawsze będąc skupiona na sobie i swoich interesach, jest zdania, że spadkobiercą Imperium Rzymskiego jest Kościół Katolicki, jednak Moskwa, która uznaje prawa Bizancjum do spadku po Cesarstwie Rzymskim, w swoich oczach osiąga rangę dziedziczą Imperium Rzymskiego. W ten sposób rodzi się doktryna Moskwy, jako trzeciego Rzymu.

Długa droga do Rzymu...

W Polsce i na Litwie dzieje się w zasadzie nie wiele w kierunku rywalizacji z Moskwą. Polska po unii personalnej z Litwą zdaje się nie odnajdywać do końca w swojej nowej roli politycznej jako, największego państwa w Europie. Rządząc na terytorium o powierzchni około miliona kilometrów kwadratowych, królowie Polski i Litwy zdają się nie interesować tak odległymi wypadkami, jak te, które mają miejsce w Rosji.

Rosja, jednak dąży do swoich celów konsekwentnie, krok po kroku zbliżając się w swojej polityce nie tylko do Europy, ale i na wschód w kierunku głębokiej Azji. Następuje faza odwrotu w podbojach Mongołskich, a Moskwa powoli przebywa drogę, którą przebyli Mongołowie kilkaset lat wcześniej i dokonuje właściwie rekonkwisty na tych terenach.

Na zachodzie i południu, gdzie wzdłuż ziem Ruskich rozciąga się władza Polsko – Litewska sojusz z Chanatem Krymskim przez 30 lat, będzie służył, jako instrument zepchnięcia Polski i Litwy do głębokiej defensywy.

Walka o tytuł Cesarski

Iwan trzeci sięga po porozumienie z Zachodem Europy, aż do Wiednia i ostatecznie w 1483 roku dochodzi do wymiany poselstw. W ten sposób Iwan III konsekwentnie realizuje nową politykę trzeciego Rzymu, ponieważ najpierw poprzez ślub z księżniczką Zoe, a następnie zabiegi dyplomatyczne zaczyna walczyć o uznanie tytułu cara, czyli cesarza Rzymskiego, spadkobiercy Cesarstwa Bizantyjskiego.

I tutaj dochodzę do momentu, o którym wspominałem wcześniej, a właściwie upadku Nowogrodu Wielkiego. Iwan III, zdaje sobie sprawę, że Cesarstwo tworzy się nie tylko za pomocą polityki, dlatego rozwija znacząco armię Moskiewską. Powoli Moskwa zaczyna podbijać państewka rozsypane na wschód od Europy Środkowej, aż do 1478 roku ostatecznie pochłonął Nowogród. Tutaj niestety pojawia się haniebna karta w historii Polski, jako, że Nowogród zdając sobie sprawę z osaczenia, szuka wsparcia w Krakowie.

Niejaka Marta Posadnica o doprowadza do zawarcia sojuszu Polsko-Nowogrodzkiego w razie najazdu Moskwy, niestety Kazimierz, król Polski nie wywiąże się z sojuszu i nie wyśle, ani jednego żołnierza na pomoc w 1471 roku, na pomoc sojusznikowi. Nowogród liczył w tej sytuacji również na Chanat Kazański, który także zobowiązał się do udzielenia wsparcia Nowogrodowi, jednak swoją decyzję uzależnił od interwencji Polskiej. Zdając sobie sprawę, że Polacy nie wysłali pomocy, Chanat również nie dotrzymał obietnicy wsparcia.

Czemu Kazimierz Jagiellończyk nie pomógł Nowogrodowi?

W owym czasie panowie Polscy i Litewscy, a także król Kazimierz Jagiellończyk szukają kontaktów z centrami kulturowymi Europy Środkowej, z Budą i z Pragą. Stolicy Czech i Węgier pociągały Jagiellończyka pod względem kulturowym i tym samym kierował swoją uwagę polityczną w ich kierunku.

Próba sięgnięcia Polski po władzę nad Nowogrodem poprzez protekcję tego państwa, była praktycznie nie realna, ponieważ miała oznaczać niesłychanie skomplikowane problemy logistyczne. Jak wcześniej wspomniałem państwo Polsko-Litewskie, było ogromne, przez co wschodnie, nierozwinięte i niecywilizowane tereny Europy, na których znajdował się Nowogród, niestety były dla Polaków peryferiami. Dlatego sojusz z Nowogrodem służył, jako straszak polityczny, a nie realne narzędzie polityczne. Ośrodki centralne dla Państwa Moskiewskiego znajdowały się blisko Nowogrodu, dlatego podbicie go było względnie osiągalne.

Panowanie litewskie nad ziemiami ruskimi nie było łatwe, ponieważ Litwini byli w mniejszości, a Państwo Moskiewskie prowadziło zdecydowanie skuteczniejszą politykę popartą realnym czynem. Ostatecznie historia pokarże, że wszystkie ziemie ruskie oprócz Litwy znajdują się pod panowaniem Moskwy.

Zauważył to już Jan Długosz, który pod koniec swojej kroniki przewidział, że Moskwa stanie się zagrożeniem dla Polski i Litwy. Tak też miało się stać w nadchodzących wiekach. W 1482 roku, kiedy Kazimierz Jagiellończyk umarł, Moskwa rozpoczyna wojnę, ale o tym napiszę w następnym artykule.

Artykuł pochodzi z [Historia Polski. Historia.pl](https://historia.polski.historya.pl)

Źródła:

- The Polish-Lithuanian State: 1386-1795, Daniel Stone.
- A. Nowak. Ab Imperio: nowe spojrzenia na historię Europy Wschodniej.
- A. Nowak, Od imperium do imperium. Spojrzenia na historię Europy Wschodniej.

Autor: Dawid Corso

Artykuł pobrano ze strony eioba.pl